

Катастрофични рискове и застраховане

НА ВСЕКИ 125 ГОДИНИ СЕ ОЧАКВАТ ДВЕ КАТАСТРОФИЧНИ ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ СЪБИТИЯ, КОИТО ЩЕ СТОПЯТ СРЕДСТВАТА ПО ПОЛИЦИТЕ

● Това е прогноза на AON UK, която се занимава с моделиране на катастрофични рискове и актюерски модели

Известно е, че България е силно сеизмична рискова територия на Балканския полуостров. Известно е също така, че около 4-5 на сто от домашното имущество в страната е застраховано, а застраховките за риска земетресение са около 2 процента. Ясно е, че хората или не си дават сметка за огромния риск, или се надяват прекомерно на държавата да компенсира щетите при евентуално бедствие с неизмерими последици. При последните наводнения държавата направо се задъхваше и, естествено, не успя да обезщети напълно пострадалите. Какво е решението? Всеки частен имот да бъде застрахован или задължително, или по волята на отделния собственик. Така е в повечето „бели“ държави, където рисковете се преразпределят върху всички граждани, за да може в случай на бедствие щетите да се поемат от специално създадени фондове (или пулове), които застраховат превантивно имуществото на хората.

Последната идея на сдружението „Инициатива за национална програма за управление на катастрофични рискове“, създадено с участието на парламентарната Комисия по бедствия и аварии, е до края на тази година да се направи превантивен модел на доброволно застраховане по общини, като се стартира с община Велико Търново, чийто кмет Стефан Ботев е един от членовете на сдружението. Ще се направи специално застрахователно покритие на различните градове, тъй като всяко кметство при желание решава да покрие някой катастрофичен риск (земетресение, наводнение и т.н.), като агитира гражданите да си направят застраховката с минимална премия (от порядъка на 20-ина лева), а в някои случаи за социално слаби граждани застраховката ще се плати от самото кметство.

Парите се набират в отделна сметка и директно се привезват в презастрахователна компания, посочена от Световната банка. По този начин цялата отговорност се поема от презастрахователя и, некай боже, ако се случи някакво бедствие, парите за обезщетяване на пострадалите ще бъдат приведени автоматично, без да е необходима предварителна оценка на щети и губене на ценно време, през което хората да останат без покритие.

На 19 септември т.г. друг форум пък събра в музея „Земята и хората“ (мястото бе избрано не случайно от организаторите Aon Re Central&Eastern Europe Ltd и Aon България!) учени, занимаващи се с катастрофични рискове, от БАН и с участието на специалисти по презастраховане от Aon Re CEE, Sirius Insurance Ltd (Hamburg), Aon Group (UK), където бяха дискутирани различни теми, касаещи прогнозирането на катастрофични рискове, както и тяхното застраховане и презастраховане. За съжаление от застрахователната гилдия присъстваха само Орлин Пенев и Румен Гълбинов.

Международният застрахователен брокер Aon UK, занимаващ се с моделиране на катастрофичните рискове, е направил модел за щетите от наводнения. Разгледани са различни сценарии за урагани, наводнения от поройни дъждове, какви могат да бъдат евентуалните загуби по превантивно предвидяване и какви ще бъдат действителните щети. Периодът на прогнозата е 50 до 100 години. Първоначално през 2005 г. стартира проектът

на Aon UK, като е направен прогнозен модел за Чехия, Словакия, Унгария, Полша и Австрия. През 2006 г. за Норвегия и Швеция, а през тази година и за Румъния, България, Хърватска, Сърбия, т.е. страните в басейна на река Дунав.

Усилията са съсредоточени върху големите наводнения, които се случват през 5-10 години. Това помага при изграждането на модела да се разберат по-добре динамиката на рисковете. Създадена е база дан-

ни за изминали събития още от 1925 г., както и за засегнати райони. Конкретизирани са основно 53 събития от общо 260, които са се случвали през годините. На тази база са анализирани случилите се наводнения и е създадена прогноза.

Матю Игъл, директор на „Катастрофично моделиране и актюерски модели“ в Aon UK, обясни, че за България големите рискове от наводнения обикновено са причинени от пролетните и есенните дъждове и порои. Критични според Игъл са пролетните порои, причинени от разтопяване на снеговете във високите части на планините. В своя анализ международният брокер се спира не само на катастрофичните наводнения, причиняващи огромни щети, а на всички наводнения. Започва се от наводненията у нас през 2005 г. в Западна България, както и излизането на река Марица от коритото ѝ. След определяне на мащабите на събитията се определят и кои са най-рисковите зони в България, като се изработва специална карта на височината на терена на реките на всеки 100 м в мрежови вид. От определения дебит на съответната река може да се прогнозира какъв може да бъде мащабът на наводнението.

Как се тълкуват катастрофичните събития от гледна точка на застрахователната индустрия Известно е, че към застрахователните компании има изискване да се защити бизнесът, като се поставят съответните капиталови изисквания. Затова особено важно е презастраховането, както и правилното определяне на цени на полиците по застраховки за катастрофични рискове. В моделите на катастрофични събития на Aon UK се дават асимулативни примери за про-

порциите на евентуалните щети. На тази база могат да се изчислят нетните загуби, а също така какви нива на застраховки за катастрофични рискове да се определят, какви разходи се очакват за година, каква е вероятността да се случи такова събитие, така че да изразходва цялото покритие за даден риск, какви премии по полиците трябва да се изчислят във връзка с очакваните загуби.

Международният презастрахователен брокер е доказал в своя анализ, че едва 0.2 на сто е вероятността едно катастрофично събитие да изразходва тотално средствата по цялата програма за превантивна защита (т.е. пул за катастрофични рискове). Това означава, че на 175 години може да има едно събитие, което да изразходва всичките средства. Наистина ще има и нулеви години на проявление на риска, но и други, когато ще се изразходва целият предвиден резерв.

Друга прогноза на Aon UK пък доказва, че на всеки 125 години могат да се очакват 2 застрахователни събития от катастрофичен характер, които биха могли да изразходват всички средства по това ниво на полицата. Затова е много важно да се определят какви полици да продава застрахователят в зависимост от неговите финансови възможности (дали малка, средна или голяма компания), до какво застрахователно покритие да се правят тези застраховки, както и да се определи какъв капитал ще бъде нужен на една застрахователна компания, ако няма презастрахователна програма по тези рискове.

Моделите на Aon UK, свързани със застраховане за земетресения или наводнения, са подходящи за анализ и изчисляване на загубите на всяка голяма застрахователна компания за период от 100-200 години напред.

Специални интервюта за в. „Застраховател прес“

МАТЮ ИГЪЛ, директор на „Катастрофично моделиране и актюерски модели“ в Aon UK:

МНОГО Е ВАЖНО ДА СЕ ИЗПОЛЗВА ИНФОРМАЦИОННИЯТ ПОТЕНЦИАЛ НА БЪЛГАРИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОГНОЗЕН МОДЕЛ НА РИСКОВЕТЕ

- Г-н Игъл, българският модел, който сте разработили, включва само риска наводнение. Къде стои България във вашата разработка по този риск в сравнение с другите страни от басейна на р. Дунав - като силно рискова, средно рискова или слабо рискова?

- Моделът за България наистина е готов, но не можем да кажем с точност къде стои страната по този риск. Още нямаме обратна връзка с вашите застрахователни компании и информация какви разходи са били направени за покриване на щетите от наводненията. Едва когато ги получим, ще можем да имаме съответното обобщение. До този момент сме се концентрирали само върху потенциала на риска в България.

Все пак бих казал, че на базата на данните за загубите, които сме обработили за последните 10 години, страната ви стои в най-долната част на скалата със сравнително по-нисък риск, независимо че има загуби. Защото щетите не са обхванали такива широки мащаби от територии, както е в Германия и в Чехия.

- В България живеем по волята на Господ, защото близо 1/3 от територията на страната може да бъде разрушена от силно земетресение само за 20 секунди. Има ли разработена от вас подобна прогноза, каквато сте направили за наводненията, за да се направи специален модел и по този риск?

- Ако тенденцията и у вас е както в Румъния, където държавата създаде свой модел, а ние предоставихме нашия модел за катастрофични рискове, защо да не направим аналогичен и за България. Така че може би и тук ще се създаде такъв аналогичен застрахователен пул с участието на държавата, която да се включи в изработването на модела, както и с участието на застрахователния бизнес. Тогава и ние ще имаме по-подробен модел за земетресенията. Много е важно да се използва потенциалът на съответната страна, в случая България, от гледна точка на събирането на научни данни за прогнозите за този риск. Ще ни бъде много необходимо да работим с такава конкретизирана информация.

- Към Българската академия на науките има сеизмологичен институт, който притежава богата информация за активността на земетресенията у нас още от началото на миналия век. Дали сте направили някаква връзка с тях?

- Тази богата база от данни по всяка вероятност ще ползваме, но е важно тези данни да бъдат включени в конкретен продукт и така информацията да се превърне от чисто сеизмологичен във вече преработен застрахователен продукт.

САЙМЪН ФОРМАН, директор Aon Re CEE:

АКО ЗАСТРАХОВКАТА СТАНЕ ЗАДЪЛЖИТЕЛНА С ВКЛЮЧВАНЕ НА ЦЯЛОТО НАСЕЛЕНИЕ, ЩЕ БЪДЕ НА ДОСТЪПНА ЦЕНА

- Г-н Форман, има ли според вас необходимост от създаване на Застрахователен пул за защита при земетресения и наводнения у нас?

- По-добре е да се създаде такова обединение между застрахователите. Така и полиците ще бъдат по-достъпни за домакинствата, които застраховат домашно имущество. Ако държавата пък може да се обедини със застрахователите, тогава резултатите биха били най-добри.

- А кога смятате да работите по проекта в частта за прогноза на евентуалните застрахователни щети от земетресенията?

(Продължава на стр. 6)